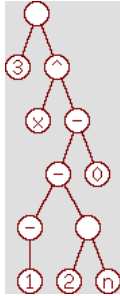

Kirjoja, laskinta tms. ei saa olla tentissä. Vastaa tentin järjestäjän antamalle paperille. Jokainen tehtävä on 6 pisteen arvoinen. Pisteet jakautuvat tasan alakohtiin (a), (b) jne., ellei toisin sanota.

1. (a) Piirrä lausekkeen $3x^{-1-2n-0}$ lausekepuu.

- (b) Kuinka paljon on $1316^{3632} \bmod 13$? Näytä ainakin kaksi järkevää välivaihetta.
 Koska $1316 \bmod 13 = 3$ ja $3^3 \bmod 13 = 27 \bmod 13 = 1$ ja $3632 \bmod 3 = 2$, pätee $1316^{3632} \bmod 13 = 3^{3632} \bmod 13 = 3^2 \bmod 13 = 9$.

- (c) Perustelee $\frac{9}{|2-x|+3} > 2 \Leftrightarrow 9 > 2(|2-x|+3)$.
 Itseisarvo on aina vähintään nolla, joten $|2-x|+3 > 0$. Siksi $|2-x|+3 \neq 0$, joten ei tule nolllalla jakoa. Epäyhtälön merkki säilyttää suuntansa kun molemmat puolet kerrotaan positiivisella luvulla.

2. Tarkoittakoon L että logiikka on kivaa, M että matematiikka on kivaa ja O että ohjelmointi on kivaa. Ilmaise seuraavat logiikan merkinnöillä.

- (a) Ohjelmointi on kivaa, mutta matematiikka ja logiikka eivät ole.
 $O \wedge \neg M \wedge \neg L$
- (b) Matematiikka tai ohjelmointi on kivaa jos ja vain jos logiikka on kivaa.
 $(M \vee O) \leftrightarrow L$

Sievennä seuraavat. Näytä kummallekin ainakin yksi järkevä välivaihe tai muu perustelu.

- (c) $P \wedge (Q \vee R) \vee \neg Q$ (d) $P \rightarrow (Q \rightarrow P)$
 (c) $\Leftrightarrow P \vee \neg Q$, koska jos $Q \Leftrightarrow \mathbf{F}$ niin molemmat ovat $\mathbf{T}$, ja jos $Q \Leftrightarrow \mathbf{T}$ niin molemmat ovat P .
 (d) $\Leftrightarrow \neg P \vee \neg Q \vee P \Leftrightarrow \mathbf{T}$

Mitkä seuraavista päättelyaskelista ovat päteviä? Perustelee vastauksesi.

- (e) $x < -2 \Rightarrow |x| \geq 1$ (f) $x = 0 \wedge x = 1 \Rightarrow x = 2$
 (e) On pätevä. Jos $x < -2$, niin $|x| = -x > 2$, jolloin $|x| \geq 1$.
 (f) On pätevä. Koskaan ei päde $x = 0 \wedge x = 1$, ja mahdottomasta seuraa mitä tahansa.

3. (a) Olkoot σ ja ρ merkkijonoja, ja $|\sigma|$ on σ :n pituus. Kuinka paljon on $|\epsilon|$? Kuinka paljon on $|\sigma\rho|$?

0
 $|\sigma| + |\rho|$

- (b) Perustelee tai anna vastaesimerkki sille, että aina $\sigma\rho = \rho\sigma$, ja sille, että aina $\sigma\epsilon = \epsilon\sigma$.
 Jos $\sigma = a$ ja $\rho = b$, niin $\sigma\rho = ab \neq ba = \rho\sigma$. Toisaalta $\sigma\epsilon = \sigma = \epsilon\sigma$.
- (c) Olkoot $X ::= AB$ $A ::= ka \mid kana$ $B ::= \epsilon \mid la \mid na$ Luettele X :n tuottamat merkkijonot. Kuinka monta erilaista niitä on?
 $ka, kala, kana, kanala, kanana$ viisi

- (d) Olkoon $Y ::= a \mid bYc$. Luettele Y :n tuottamat merkkijonot. Kuinka monta erilaista niitä on?

$a, bac, bbacc, bbbacc, \dots$ äärettömästi

- (ef) Luonnollisia lukuja ovat $0, 1, 2, \dots$. Turha etunolla on luvun alussa oleva 0, paitsi jos se on luvun ainoa merkki. Esimerkiksi 0 ja 30 eivät sisällä turhia etunollia, mutta 00 ja 030 sisältävät. Kirjoita BNF-määritelmä luonnollisille luvuille ilman turhia etunollia.

$L ::= 0 \mid M$

$M ::= N \mid M0 \mid MN$

$N ::= 1 \mid 2 \mid 3 \mid 4 \mid 5 \mid 6 \mid 7 \mid 8 \mid 9$

4. Taulukko $T[1 \dots n]$ indeksoidaan 1:stä n :ään.

- (a) Esitä kaavana: Jossakin kohdassa T :tä on kolmonen.

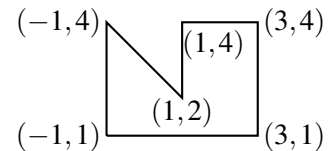
$\exists i; 1 \leq i \leq n : T[i] = 3$

- (b) Esitä kaavana: Täsmälleen yhdessä kohdassa T :tä on kolmonen.

$\exists i; 1 \leq i \leq n : T[i] = 3 \wedge \forall j; 1 \leq j \leq n : i = j \vee T[j] \neq 3$

- (c) Kirjoita kaava, jonka toteuttavat täsmälleen ne x ja y , joille piste (x, y) on kuvassa olevan viivan sisäpuolella. Kuvassa on annettu kärkipisteet muodossa (x, y) . Niitten väliset osuudet ovat suoria. Jos on liian vaikea, niin oikaise $(-1, 4)$:stä suoraan $(1, 4)$:ään (eikä $(1, 2)$:n kautta).

$-1 < x < 3 \wedge 1 < y < 4 \wedge (x + y < 3 \vee x > 1)$

5. Oletetaan, että taulukko $T[1 \dots n]$ on kasvavassa suuruusjärjestyksessä ja x on siinä jossain kohdassa. Oheisen algoritmin pitäisi löytää x :n paikka T :ssä, mutta siinä on virhe. Missä muuttujassa vastaus on? Mikä virhe algoritmissa on ja mitä pahaa se saa aikaan? Ehdota virheelle korjaus ja perustelee korjauksesi. Merkintä $\lfloor x \rfloor$ tarkoittaa x pyöristettynä alas lähimpään kokonaislukuun. Vihje: virheen saa ilmeneväseen kahden alkion taulukolla.

$a := 1; y := n + 1$

while $a < y$ **do**

$v := \lfloor \frac{a+y}{2} \rfloor$

if $T[v] < x$ **then** $a := v$

else $y := v$

Vastaus on muuttujassa y . (Jos ohjelma lopettaa, niin sama vastaus on myös a :ssa.) Kun $T[v] < x$, niin pitäisi sijoittaa $a := v + 1$. Koska niin ei tehdä, algoritmi voi jäädä ikuisen silmukkaan. Korjatussa algoritmissa oikea kohta on aina välillä $a, \dots, y$, ja väli pienenee joka kierroksella kunnes $a = y$.

loppu